

planinski

V E S T N I K

REVIJA ZA LJUBITELJE GORA ŽE OD LETA 1895 »»

9

3,40 EUR september 2013

TEMA MESECA

Začetki gorskega turizma

INTERVJU

Neža Maurer Luka Stražar in Nejc Marčič

Z NAMI NA POT

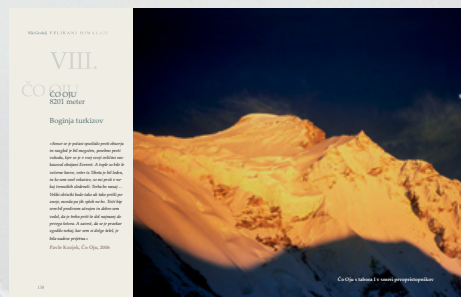
Bavški Grintavec Na Pohorje s kolesom

120 let

PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE

Pri Planinski založbi PZS bo letos septembra izšla knjiga **Vikija Grošlja VELIKANI HIMALAJE**. To bo že štirinajsta knjiga tega plodovitega alpinističnega pisca. V njej bo predstavil vseh štirinajst svetovnih osem-tisočakov in orisal zgodovino vzponov nanje s posebnim poudarkom na delovanju slovenskih alpinistov, ki so se z izjemnimi dosežki v Himalaji povzpeli na sam svetovni vrh. V knjigi bodo zbrani vsi podatki o udejstvovanju slovenskih alpinistov bodisi v slovenskih bodisi v tujih odpravah. Knjiga bo napisana v živem in zanimivem slogu, ki je značilen za avtorja, in bogato opremljena s številnimi fotografijami.

V E L I K A N I H I M A L A J E

Avtor knjige Viki Grošelj, rojen 3. junija 1952, je vrhunski alpinist, himalajec, gorski reševalec in gorski vodnik. Po poklicu je športni pedagog.

Kot alpinist je poleg številnih vzponov, ki jih je opravil v domačih in tujih gorah, sodeloval na več kot tridesetih odpravah v izvenevropska gorstva. V Himalaji je opravil enajst vzponov na vrhove desetih osem-tisočakov. Na vse vrhove, razen na Makalu, Everest in Kangčendzengo, je splezal brez uporabe dodatnega kisika.

Čeprav so jedro njegovega alpinizma vzponi na osem-tisočake, je Grošelj tudi prvi Slovenec, ki se je povzpел na najvišje vrhove vseh kontinentov. Julija 2002 je s smučarskim spustom s 7134 metrov visokega Pik Lenina v Pamirju, poleg projektov 8000 + in Najvišji vrhovi celin, dokončal svoj tretji alpinistični projekt Na smučeh od 0 preko 8000 metrov, s katerim se je ukvarjal trideset let.

Grošelj je avtor trinajstih knjig in soavtor več kot dvajsetih. Med drugimi tudi Seven Summits angleške založbe Mitchell Beazley leta 2000 in Die Grossen Wände nemške založbe BLW istega leta, ki sta še posebej proslavili slovenski alpinizem in njegove dosežke v svetu. Objavil je številne članke v naših in tujih revijah ter časopisih.

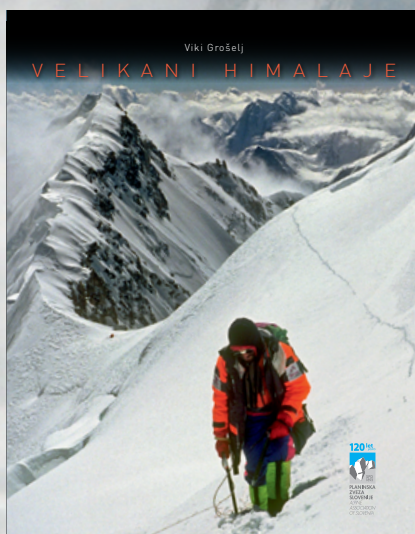
Dvakrat je bil član ekipe, ki je prejela Bloudkovo nagrado (1975 in 1979). Bil je član ekipe, ki je bila za vzpon na Everest leta 1979 odlikovana z zlato zvezdo zaslug za narod in izbrana za najboljšo športno ekipo Jugoslavije. Je dobitnik Bloudkove plakete leta 1984. Grošelj je dobitnik priznanja Planinske zveze Slovenije za najuspešnejšega alpinističnega smučarja za leto 2001. Prejel ga je za spust z 8201 meter visokega Čo Oja.

Leta 2001 je bil pobudnik ustanovitve slovenske sekcije Mountain Wilderness International, mednarodnega združenja, ki se bori za zaščito neokrnjenega gorskega sveta doma in v svetu, za varovanje in ohranitev naravne dediščine v gorah, predvsem pa zadnjih ostankov nedotaknjene gorske divjine. V letih od 2001 do 2004 je bil tudi njen generalni sekretar.

Maja 2002 ga je predsednik republike Slovenije, Milan Kučan, odlikoval s častnim znakom svobode Republike Slovenije za izjemne alpinistične dosežke, pomembne tudi za promocijo Slovenije v svetu, in posebej za delo z mladimi ter prispevek h gorskemu reševanju.

Leta 2005 je vodil in koordiniral uspešno reševanje Tomaža Humarja iz južne stene pakistanskega osem-tisočaka Nanga Parbata. Planinska zveza Slovenije mu je leta 2009 podelila posebno priznanje za požrtvovalno in izkazano pomoč pri koordinaciji najtežjih reševanj članov Planinske zveze Slovenije v Himalaji.

V letih od 2005 do 2013 je v sodelovanju s TV Slovenija pripravil dokumentarno TV-serijo Velikani Himalaje, v kateri predstavlja štirinajst vrhov našega planeta, ki segajo več kot 8000 metrov visoko, in zgodovino plezanja nanje.

Knjiga **VELIKANI HIMALAJE** bo izšla s podporo Fundacije za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji.

PREDNAROČNIŠKA AKCIJA je podaljšana!

Knjigo **Velikani Himalaje** lahko do 25. 9. 2013 naročite po akcijski ceni 25,00 € (redna cena: 29,90 €).^{*} Naročeno knjigo prejmete po izvidu.

Stroške poštnine plača naročnik.

^{*} DDV je obračunan v ceni.

INFORMACIJE, NAKUP in NAROČILA:

• Planinska zveza Slovenije, Planinska trgovina PZS

- na sedežu: Dvorakova ulica 9, Ljubljana (v času uradnih ur)
- po pošti: p. p. 214, SI-1001 Ljubljana
- po telefonu: 01 43 45 684 (v času uradnih ur)
- po faksu: 01 43 45 691
- brezplačna telefonska številka: 080 1893 (24 ur na dan, vse dni v letu)
- e-naročila: narocilo@pzs.si
- spletna trgovina PZS: <http://www.pzs.si/trgovina.php>

Uradne ure v Planinski založbi PZS, Ljubljana, Dvorakova 9:
v ponedeljek in četrtek od 9. do 15. ure,
v sredo od 9. do 17. ure,
v petek od 9. do 13. ure
(odmor za malico od 10.30 do 11. ure).

• Slovenski planinski muzej

- Triglavska cesta 49, 4281 Mojstrana
- telefon: 08 380 67 30
- faks: 04 589 10 35
- e-naročila: info@planinskimuzej.si

Plezalni ali otroški vrtec?

Mateja Pate Foto: Matjaž Milavec

V eni od prejšnjih številčk smo pisali o težavah, ki jih povzroča velika obleganost nekaterih naših plezališč. Ta je v zadnjih letih postala splošen pojav in marsikaterega plezalca odvrta od obiskovanja nekoč priljubljenih plezalnih vrtcev, ki se poleg tega vedno bolj spreminjajo v nekakšne otroške vrtce. Obiskovanje plezališč z otroki, tudi s tistimi najmlajšimi, je očitno postalo nekaj zelo vsakdanjega. Že dolgo razmišljam, kako bi se opredelila do tega početja. Sem namreč v precepu. Če bi se moje življenje odvijalo drugače, kot se je, bi bila najbrž ena od tistih, ki nosijo dojenčke pod stene, jih gugajo na vejah dreves in zabavajo s plezalnimi kompleti – in verjetno bi se mi to zdela najbolj normalna stvar na svetu. Morda pa mi dejstvo, da tega nisem nikoli počela, omogoča, da na zadevo pogledam nekoliko bolj objektivno, z distance. V teh nekaj letih, odkar me nekdo kliče mama, sem tudi razčistila sama s seboj glede znatno manjše plezalske aktivnosti: zaradi otrok se ne počutim prikrajšano za užitke v vertikali. Daleč od oči, daleč od srca! Seveda mi to še vedno zaigra, ko primem za skalo in se razgledujem z vrhov, kadar je za to priložnost, le tista prejšnja huda nuja se je nekam razkadila ... Čeprav sem si, priznam, življenje z otroki slikala precej drugače. Še vedno se slišim, kako sem kolega, ki je bil v pričakovanju prvorojenca ves na trnih, kako bo potem z njegovim plezanjem, hrabrila z besedami, da ne bo kaj dosti drugače, saj gre otrok vendar tja, kamor gredo starši! Danes se ob tem le še namuznem ... kajti to je sicer seveda povsem mogoče, a vprašanje, za kakšno ceno.

Otroci pač obrnejo svet na glavo, pa če to hočemo ali ne. Od trenutka, ko ugledajo luč sveta, nas postavljajo pred različne zahteve in potrebe, ki se pogosto tepejo z našimi. Vendar pa – zakaj bi pravzaprav *moral*i postavljati svoje potrebe pred dojenčkove? Spomnim se besed prijateljice, ki mi je v enem od trenutkov slabosti, ko sem zapadla v samopomilovanje, dejala, da s poskušanjem vkapljanja dojenčka v življenjski slog odraslih iz predotroškega obdobja ne pridobiš prav nič. Če mi je takrat to dišalo po slabi tolažbi, mi danes po modrem nasvetu, ki se mi zdi povsem na mestu. Narava si ni zastonj izmislila nekaterih pravil in zakonitosti, le ljudje ji očitno ne znamo več dobro prisluhni. Lahko bi se vprašali, kaj ima dojenček od tega, da v vozičku ali gugajoč se v lupinici na drevesu ždi pod steno, medtem ko se njegova starša spopadata z vertikalo. Najbrž je sicer vseeno bolje, da je v naravi namesto v nakupovalnem središču, in morda bodo že v bližnji prihodnosti ugotovili blagodejne učinke obiskovanja plezališč v najnežnejši dobi za razvoj fizičnih in umskih sposobnosti, kdo ve. In kaj imata starša od tega, ko se njun prestolonaslednik v svojem naslanjaču glasno upira in zahteva pozornost? Razen živčnosti ter padca osredotočenosti na plezanje in varovanje najbrž ne prav dosti.

Poleg tega ob prisotnosti otrok, ki so "ugnezdeni" preveč blizu sten, postanejo raztreseni tudi drugi plezalci v plezališču. Oni dan sva o tem slučajno govorila s kolegom, veteranom na plezalni sceni. "Saj ni treba, da mu ravno pade skala na glavo," je dejal. "Kaj pa, če se meni, ki sem bolj neroden, izmuzne iz rok komplet? Če mu z desetih metrov prileti na glavo, to tudi ni več nedolžna stvar." In nesreče se dogajajo. Ena hujših in medijsko odmevnejših se je pred nekaj leti pripetila hčerki znanega ruskega plezalca Salavata Rahmetova. Med plezanjem se mu je odlomil velik skalni blok in padel na njegovo takrat petletno hčer, ki je zaradi tega utrpela tako hude poškodbe, da so zahtevale več težkih operacij, med drugim amputacijo dlani. To je seveda ekstremen primer, ampak za življenje z neizbrisljivim občutkom krivde bi bila najbrž dovolj že blažja nesreča. Ne želim prepričevati prepričanih, saj je vsak svoje sreče kovač, mečem le kost za glodanje – bi lahko živeli s tem?

Rinke nad Okrešljem
Foto: Anže Čokl

- UVODNIK
1 Plezalni ali otroški vrtec?

Mateja Pate

- ZGODOVINA
4 Začetki gorskega turizma na Slovenskem

Ko turisti še niso bili "turisti"
Matija Turk

- ZGODOVINA
6 Uradni prvopristopnik na Mangart

Franc Hohenwart (1771–1844)
Dušan Škodič

- ZGODOVINA
11 Trojna obletnica Frana Kocbeka

150 let od rojstva pionirja planinstva v Kamniško-Savinjskih Alpah
Dušan Škodič

- INTERVJU
16 "Vedno sem poljubila prvo markacijo"

Neža Maurer
Manca Čujež

- ČAS, KI MINEVA
19 Jože Rozman – bliskovita parabola vzporednih svetov

Dušan Jelinčič

- NEZNANI JULIJCI
24 Gora v senci Montaža

Jof di Miez, 1974 m
Matija Turk

- Z NAMI NA POT
28 Gora v objemu Trente

Bavški Grintavec
Gorazd Gorišek

- Z NAMI NA POT
41 V zavetju pohorskih gozdov

S kolesom na vzhodno Pohorje
Marjan Pučnik – Maac

- NOČ IMA ČAROBNO MOČ
44 Sam, v dvoje ali troje

Spanje na vrhovih gora
Anže Čokl

- PISMO STALNE DOPISNICE
47 Še sem živa!

Nada Kostanjevič

**Vsebine vseh
Planinskih vestnikov
od leta 1895 dalje na
www.pvkazalo.si**

NASLOV UREDNIŠTVA:

Planinska zveza Slovenije
Uredništvo Planinskega vestnika
Dvorakova ulica 9, p. p. 214
SI-1001 Ljubljana
T: 01 434 56 90, F: 01 434 56 91
E: pv@pzs.si
www.planinskivestnik.com

ODGOVORNI UREDNIK:

Vladimir Habjan

UREDNIŠKI ODBOR:

Emil Pevec (tehnični urednik),
mag. Marjan Bradeško, Marta Krejan,
dr. Andrej Mašera, Zdenka Mihelič,
dr. Irena Mušič Habjan, dr. Mateja Pate,
Dušan Škodič, Tina Leskošek, Mire Steinbuch

ZUNANJI SODELAVEC:

Peter Šilak

LEKTORIRANJE:

Mojca Volkar Trobevšek, Mojca Stritar, Marta Krejan,
Katarina Marin Hribar, Mira Hladnik

GRAFIČNA PRIPRAVA IN TISK:

Schwarz print, d. o. o.

NAKLADA: 6300 izvodov

Prispevke, napisane z računalnikom, pošiljajte
po elektronskem mediju na naslov uredništva
ali na elektronski naslov. Poslanih prispevkov ne
vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave
ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega
objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo
uredniško politiko in prostorskimi možnostmi.
Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva.
Kopiranje revije ali posameznih delov brez privolitve
izdajatelja ni dovoljeno.

Naročanje:

Po pošti na naslov: Planinska zveza Slovenije,
Dvorakova ulica 9, p. p. 214 SI-1001 Ljubljana,
po elektronski pošti na naslov: pv@pzs.si ali po
telefonu **080 1893 (24 ur na dan)**.

MODRA ŠTEVILKA

Številka transakcijskega računa PZS je
05100-8010489572, odprt pri Abanki, d. d.,
Ljubljana. Naročnina 34 EUR, 58 EUR za tujino,
posamezna številka 3,40 EUR. Članarina PZS za člane
A vključuje naročnino. Reklamacije upoštevamo dva
meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova
navedite tudi stari naslov. Upoštevamo samo pisne
odpovedi do 1. decembra za prihodnje leto.

Program informiranja o planinski dejavnosti
sofinancirajo Ministrstvo za šolstvo in šport RS,
Fundacija za financiranje športnih organizacij v RS in
Javna agencija za knjigo RS.

Fundacija za šport

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI:

Mogočni Bavški Grintavec nad Trento,
v ospredju Vrsnik
Foto: Oton Naglost

Uredništvo Planinskega vestnika skrbno
preverja vse članke in točnost v reviji
objavljenih opisov poti, ki praviloma
vključujejo opozorila na nevarnosti in možne
pasti obiskovanja gora. Žal pa je vsak opis
vedno subjektiven, poleg tega se objektivne
težave na terenu lahko spreminjajo iz dneva
v dan, celo iz ure v uro. Zato uredništvo revije in
Planinska zveza Slovenije ne moreta prevzeti
nobene odgovornosti za morebitne poškodbe
ali materialno škodo, ki bi jih utrpel kdorkoli
zaradi hoje po gorah po navodilih iz te revije.

Z NAMI NA POT – OPISITUR

- 33 Bavški Grintavec,
iz vasi Soča
- 33 Bavški Grintavec,
iz Zadnje Trente
- 35 Bavški Grintavec,
iz Bavšice
- 35 Bavški Grintavec,
iz Zadnje Trente
po panoramski poti
- 37 Mariborsko Pohorje
- 37 Glažuta
- 39 Črno jezero
- 39 Rogla

PIRENEJI

- 48 Cvetlični vrt ob jezerih
Andora
Marjan Bradeško

VEZNE PLANINSKE POTI

- 50 Čistiljiva starost
Slovenske
planinske poti
Praznovanje 60-letnice
Zdenka Mihelič

OBLETNICA

- 52 Julius Kugy še danes
združuje ljudi
Šestdeset let od postavitve
spomenika v Trenti
Zdenka Mihelič

PLEZALSKI DOPUST

- 54 Družinske plezalske
počitnice v Nemčiji
Frankenjura
Vesna Pavlovič

ŠPORTNO PLEZANJE

- 56 Medalje za naše
plezalke in plezalce
Vrsta uspehov naših
tekmovalcev
Marta Krejan

GORSKA MEDICINA

- 57 Dehidracija v gorah
Vzroki, preprečevanje,
zdravljenje
Julija Pečjak

INTERVJU

- 58 "Če ne bi plezal,
bi bil astronaut!"
Luka Stražar in Nejc Marčič
Maja Duh

VARSTVO NARAVE

- 61 Najhitrejša ptica
Sokol selec
Dušan Klenovšek

NOVICE IZ VERTIKALE

NOVICE IZ TUJINE

LITERATURA

DEJAVNOSTI PZS

TNP

V SPOMIN